

**Załącznik
do Uchwały Nr XVIII/117/08
Rady Gminy Nowogródek
Pomorski
z dnia 22 września 2008 r.**

**PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
DLA GMINY NOWOGRÓDEK POMORSKI**

na lata 2008 - 2013

Nowogródek Pomorski, wrzesień 2008 r.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego.....	4
3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające.....	7
4. Cel i zadania programu.....	11
5. Beneficjenci programu.....	15
6. Metody realizacji programu.....	15
7. Finansowe aspekty realizacji programu.....	15
8. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania.....	17
9. Podsumowanie.....	17
10. Załączniki.....	19

Spis załączników

- 1.** Druk informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.
- 2.** Druk informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.
- 3.** Wykaz podstawowych aktów prawnych dot. azbestu obowiązujących w Polsce.
- 4.** Wykaz firm posiadających pozwolenie na prowadzenie na terenie gminy Nowogródek Pomorski prac, w wyniku których powstają odpady zawierające azbest – stan na dzień 30.04.2007r.

1. Wprowadzenie

Azbest jako minerał użytkowy jest znany ludziom od czasów starożytnego Rzymu. Jego wykorzystywanie w technice na masową skalę rozpoczęło się jednak dopiero od połowy ubiegłego wieku, a więc od ok. 100 lat. Unikatowe właściwości fizyczne (przede wszystkim niepalność i termoizolacyjność) sprawiły, że znalazł on zastosowanie w budownictwie, motoryzacji, chemii, przemyśle maszynowym, włókienniczym i wielu innych. Maksymalne wydobycie azbestu na świecie zostało osiągnięte w roku 1976 (ok. 5 mln ton), po czym nastąpił jego spadek. Koniec lat dziewięćdziesiątych przyniósł jednak znów wzrost produkcji, co stało się za sprawą zwiększonego zapotrzebowania krajów słabo rozwiniętych. Pierwsze wyroby z zawartością azbestu trafiły do Polski na początku lat trzydziestych XX w. Były to produkowane w Belgii płyty azbestowo-cementowe (a-c). Produkcję płyt rozpoczęto w fabryce ETERNIT, od której to nazwy przyjęto w Polsce określanie wszelkiego rodzaju płyt azbestowo-cementowych, zwanych do dzisiaj „eternitem”. Wzrost popularności azbestu w Polsce nastąpił w latach 1960 – 1970. W tym okresie powstały zakłady przemysłowe używające azbestu jako substratu do produkcji różnych wyrobów. W okresie szczytu popularności, do Polski importowano 100 tys. ton azbestu rocznie, a więc ok. 2% produkcji światowej. Od ok. 15 lat import azbestu systematycznie malał (w roku 1997 weszła w życie ustawa regulująca zasady obrotu azbestem w Polsce, a właściwie wprowadzająca zakaz jego wykorzystywania).

Do roku 1985 do Polski był importowany ze Związku Radzieckiego głównie chryzotyl (ok. 95% importu) oraz z Południowej Afryki – krokidolit (ok. 5% importu). W późniejszych latach zaprzestano importu krokidolitu. Pozostałe rodzaje azbestu były spotykane głównie w wyrobach gotowych sprowadzanych z zagranicy oraz w postaci domieszek do obu rodzajów. W połowie lat osiemdziesiątych azbest był wykorzystywany w:

- budownictwie - ok.82%
- przemyśle chemicznym - ok.12%
- motoryzacji - ok. 5%
- innych dziedzinach gospodarki - ok. 1%.

Powszechne stosowanie wyrobów z zawartością azbestu w Polsce było spowodowane następującymi czynnikami:

- stosunkowo niską ceną,
- dużą stabilnością termiczną,
- znaczną odpornością chemiczną,
- brakiem informacji o szkodliwości azbestu.

Do powszechnie stosowanych wyrobów z zawartością azbestu należały przede wszystkim materiały budowlane. Najczęściej stosowane materiały budowlane zawierające azbest można podzielić na trzy grupy, w zależności od formy tworzywa oraz jego spoiwości :

- materiały zawierające włókna trudno odczepialne i silnie związane ze spoiwem; szkodliwe dla zdrowia głównie przy obróbce mechanicznej oraz destrukcji spoiwa,
- materiały oraz wyroby zawierające włókna łatwo odczepialne i słabo związane ze spoiwem, o mniejszej twardości; szkodliwe dla zdrowia przy obróbce mechanicznej, montażu i demontażu,
- materiały oraz wyroby o spoiwie miękkim, kruchym, o małej gęstości, dające się rozkruszać w palcach; istnieje możliwość emisji włókien nawet bez obróbki mechanicznej – bardzo szkodliwe dla zdrowia (ich destrukcja naturalna związana ze starzeniem prowadzi do samoistnej emisji włókien, zwłaszcza w przypadku wyrobów niezabezpieczonych czy uszkodzonych).

Stopień szkodliwości materiałów zawierających azbest wzrasta wraz ze zwiększaniem możliwości samoistnej emisji włókien azbestu. Sytuacja taka może zajść zarówno w przypadku małej odporności spoiwa, jak też naturalnych drgań wyrobów eksploatowanego obiektu czy ruchu powietrza. Ze względu na brak informacji o szkodliwości wyrobów z zawartością azbestu oraz ich zalety użytkowe i niską cenę, do połowy lat 80. były one powszechnie stosowane (przede wszystkim w budownictwie).

2. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest to nazwa minerału włóknistego występującego w przyrodzie, który wykazuje znaczną wytrzymałość na rozciąganie, źle przewodzi ciepło, ma właściwości dźwiękochłonne i jest względnie odporny na działanie czynników chemicznych.

Te właściwości azbestu sprawiły, że stał się on materiałem bardzo rozpowszechnionym w naszym otoczeniu, znajdując zastosowanie przy wytwarzaniu całej gamy wyrobów przemysłowych, jak i produktów używanych w życiu codziennym.

Wyroby zawierające azbest oraz odpady azbestowe można podzielić – w zależności od trwałości i ilości zastosowanego spoiwa wiążącego – na: miękkie (łamliwe, kruche) i twarde (niekruche, sztywne).

„**wyroby miękkie**” o gęstości $< 1000 \text{ kg/m}^3$. Charakteryzują się dużym procentowym udziałem azbestu. Łatwo ulegają uszkodzeniom, powodując duże emisje pyłu azbestu. Najczęściej spotykane są w obiektach przemysłowych (elektrociepłownie, huty). Narażeni na oddziaływanie tych pyłów są pracownicy wykonujący remonty izolacji lub uszczelnień urządzeń z udziałem azbestu. Uszczelnienie w instalacjach grzewczych – sznur azbestowy

(wymagana jest jego wymiana bez względu na stan techniczny, z powodu trudnych warunków eksploatacji).

Wyroby miękkie to m.in.:

- sznury, płótna, tkaniny z dodatkiem azbestu (lub wykonane z samego azbestu),
- płyty i uszczelki kinkieryt (typu Gambit, Polonit), stosowane w ciepłownictwie na złączach rur, zaworów z gorącą wodą lub parą,
- płaszcze azbestowo-gipsowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie,
- płyty i tektury miękkie (stosowane w izolacjach ognioochronnych),
- płyty ognioochronne typu „PYRAL” produkcji czechosłowackiej lub „SOKALIT” produkcji NRD, zawierające ok. 30 - 50% azbestu (służą do okładzin ognioochronnych konstrukcji budynków oraz jako sufity podwieszane o podwyższonej odporności na ogień, także jako materiał do klap przeciwpożarowych i przeciw dymnych),
- natryski azbestowe na konstrukcje stalowe zastosowane jako ognioochronne zabezpieczenie stalowej konstrukcji budynków o tzw. konstrukcji niesztynnej (np. budynki przemysłowe, biurowe; często są to obiekty indywidualnie projektowane, „nasycone” technologią budowlaną krajów zachodnioeuropejskich z lat 60 -70., np. budynki ambasad).

Różne wyroby miękkie stosowane w budynkach z lat 60-70:

- a) płótno azbestowe na uszczelnieniu tłumika drgań w systemie klimatyzacji,
- b) tektura azbestowa
- c) cienki sznur azbestowy

„wyroby twarde” o gęstości $> 1000 \text{ kg/m}^3$. Są to najpowszechniej występujące w krajowym budownictwie wyroby zawierające azbest. Charakteryzują się dużym stopniem zwięzłości, dużym udziałem spoiwa (najczęściej jest nim cement), niską procentową zawartością azbestu (ok. 5% w płytach płaskich lignocementowych modyfikowanych, 12 - 13% w płytach płaskich i falistych azbestowo-cementowych i ok. 20% w rurach azbestowo-cementowych). W przeciwieństwie do wyrobów miękkich, przez długi okres pozostają wyrobami emitującymi małe ilości pyłu azbestu. Można je więc uważać za mniej groźne w użytkowaniu oraz podczas prac remontowych od wyrobów miękkich. Mniej groźne są też ich odpady. Emisja pyłu azbestu może powstawać podczas uszkodzeń mechanicznych, np. przy piłowaniu lub szlifowaniu szybkoobrotowymi narzędziami elektrycznymi, nie wyposażonymi w miejscowe odciągi pyłu. Do emisji pyłu dochodzi także w trakcie trwania destrukcji, np. emitują go stare płyty pokryć dachowych azbestowo-cementowych o naruszonej przez czynniki atmosferyczne lub chemiczne powierzchni zewnętrznej. Wówczas zanieczyszczony jest też grunt w bezpośrednim sąsiedztwie rynny odprowadzającej wodę opadową.

Wyroby twarde to m.in.: - płyty azbestowo-cementowe faliste,

- płyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane,
- płyty azbestowo-cementowe KARO,
- płyty warstwowe PW3/A i podobne,
- rury azbestowo-cementowe,
- złącza, listwy, gąsiory wykonane z azbestocementu,
- płaszcze azbestowo-cementowe stosowane w izolacji rur w ciepłownictwie

Azbest jest naturalnym, praktycznie niezniszczalnym surowcem o budowie włóknistej. Pęczki włókien mogą rozszczepić się na włókna cieńsze niż ludzki włos, kruszą się i łamią, przedostając w ten sposób do atmosfery. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach. Dużą rolę odgrywa także wrażliwość osobnicza (podatność danej osoby) i palenie papierosów. Niewidoczne dla oka, unosząc się w powietrzu, są wdychane przez ludzi. Włókna azbestowe wnikają do organizmu człowieka przez układ oddechowy i pozostają na zawsze. Zalegające w płucach włókna mogą powodować zwłóknienie tkanki płucnej, czyli azbestozę, ale także raka płuc i międzybłoniaka opłucnej. Azbest jest najbardziej niebezpiecznym czynnikiem rakotwórczym. Największe zagrożenie stanowią włókna mikroskopijnej wielkości, które na zawsze pozostają w płucach i mogą powodować choroby nowotworowe płuc. Ważna jest świadomość, że choroby wywołane azbestem rozwijają się po 10-40 latach od czasu kontaktu z azbestem.

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym, azbest znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość nie większą niż 3 mikrometry i stosunek długości do średnicy mniejszy niż 3 : 1. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą już być wydalone. Ich szkodliwe działanie może ujawnić się dopiero po wielu latach w postaci następujących schorzeń: pylica azbestowa (azbestoza), międzybłonniaki opłucnej i rak płuc. Im więcej jest włókien w powietrzu, którym oddychamy, tym większe jest ryzyko zachorowania na choroby wywołane azbestem.

3. Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Od 1997 r. w na terenie Polski obowiązuje zakaz produkcji, handlu oraz stosowania wyrobów zawierających azbest. Zakaz taki wprowadzono ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 1997. Nr 101, poz. 628). W następnych latach wprowadzono szereg kolejnych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń) regulujących kwestie związane z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Szczegółowy ich wykaz zawiera załącznik nr 3 do niniejszego opracowania. Uzupełnieniem aktów prawnych w przedstawionym zakresie jest „*Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*” przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. oraz lokalne programy usuwania azbestu realizowane przez gminy, powiaty i województwa.

Polskie prawodawstwo dopuszcza wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest w użytkowanych budynkach, instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 roku. W sposób szczegółowy określa również wymagania dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi, obowiązki organów administracji, a także właścicieli i zarządców nieruchomości w tym zakresie oraz obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Podstawowe obowiązki organów samorządowych, właścicieli i zarządców nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest, przedstawiono poniżej.

Obowiązki gminy i powiatu :

- opracowanie, przyjęcie i aktualizacja planu gospodarki odpadami (z uwzględnieniem problematyki usuwania azbestu i wyrobów zawierającymi azbest),

- gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania,
- przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym azbestu,
- zatwierdzanie programów gospodarki odpadami niebezpiecznymi (w tym odpadami zawierającymi azbest),
- udzielanie zezwoleń na transport odpadów niebezpiecznych (w tym azbestu).

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa (dot. przedsiębiorców) lub wójtowi gminy (dot. osób fizycznych nie będących przedsiębiorcami) oraz coroczna aktualizacja informacji o :
  - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (zał. nr 1),
  - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone (zał. nr 2)

- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
  - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
  - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
  - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
  - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
  - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.
  - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy :
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,

- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym bezpiecznego dla ludzi i środowiska użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest jest rzetelnie sporządzona inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i ocena ich stanu, określająca, w zależności od rodzaju, stanu i sposobu zastosowania azbestu, stopień pilności wymiany wyrobów zawierających azbest.

W rozporządzeniach Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz z dnia 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, założono wykonanie inwentaryzacji oraz dokonanie oceny stanu wyrobów zawierających azbest na 2004r.

Od tego też roku właściele i zarządcy obiektów zobligowani są do przekazywania marszałkowi województwa i wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania oraz informacji o wyrobach, których wykorzystanie zakończono.

Przepisy w sposób bezpośredni nie precyzują, kto może być wykonawcą prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, biorąc jednak pod uwagę obowiązki jakie postawiono przed wykonawcą, wnioskować należy, że tego typu prace powinna wykonywać wyspecjalizowana jednostka posiadająca stosowne zezwolenia oraz wyposażenie techniczne i socjalne zapewniające prowadzenie prac oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przez narażeniem na działanie azbestu. Na terenie gminy Nowogródek Pomorski transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest mogą zajmować się przedsiębiorstwa posiadające pozwolenie Starosty Powiatu Myśliborskiego (wykaz – zał. nr 4)

W przypadkach nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz obowiązków sprawozdawczości w tym zakresie mają zastosowanie zapisy tytułu VI ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska. Przewidują one w takich przypadkach odpowiedzialność karną tj. kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną działalności powodującej pogorszenie stanu

środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi. Ponadto do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko, w tym również powstałe w wyniku postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego.

4. Cel i zadania programu

Celem Programu jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. W programie opisano ogólne mechanizmy oraz zasady pomocy, której Gmina zamierza udzielić osobom decydującym się na usunięcie elementów zawierających azbest z budynków lub budowli. Pomoc ta ma na celu zachęcić do podejmowania tego rodzaju działań oraz zmniejszyć ryzyko związane z nieprawidłowym ich wykonaniem.

Program zakłada realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzację obiektów zawierających azbest (określenie stopni pilności).
2. Edukację mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i procedur usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.
3. Propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu.
4. Zapoznanie i pomoc mieszkańcom gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest.
5. Bieżący monitoring realizacji programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym i mieszkańcom.

Określenie szacunkowych ilości azbestu na terenie gminy Nowogródek Pomorski.

Na podstawie informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania, zgłoszonych do Wójta Gminy Nowogródek Pomorski przez właścicieli i zarządców nieruchomości, określono ilości oraz miejsca występowania takich wyrobów na terenie gminy Nowogródek Pomorski. Do dnia 31 grudnia 2006 r., takich zgłoszeń dokonało 142 właścicieli nieruchomości. Zgłoszenia do Wojewody Zachodniopomorskiego w tym samym okresie dokonało 4 zarządców nie będących osobami fizycznymi. Zebrane informacje przedstawiono w poniższej tabeli.

Inwentaryzacja azbestu na terenie Gminy Nowogródek Pomorski (stan na 31.12.2006 r.)

Rodzaj obiektu	powierzchnia (m ²)	ilość (t)	Stopień pilności
Jednorodzinne budynki mieszkalne	4832	82,14	Brak informacji o ilościach wyrobów w poszczególnych stopniach pilności
Budynki gospodarcze	15656,53	266,16	Brak informacji o ilościach wyrobów w poszczególnych stopniach pilności
Obiekty użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola)	347,4	5,91	III i II
Wielorodzinne budynki mieszkalne – w budynku szkoły	86,57	1,48	III
Na terenie gminy znajdują się też nie zgłoszone obiekty zawierające azbest (przyjęto 20% tj. 70 t)	4823,24	70,00	Brak informacji o ilościach wyrobów w poszczególnych stopniach pilności
Instalacje użytkowane przez podmioty gospodarcze (rury i złącza - wodociągi Karsko i Nowogródek)	—	51,90	III
RAZEM:	25745,74 m²	477,59	1 Mg płyt azb. = ok. 58,82 m²

Gdzie: zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Pomocy Społecznej dnia 2 kwietnia 2004 roku (Dz. U. Nr 71, poz. 649)

Stopień pilności I oznacza konieczność wymiany lub naprawy wyrobu

Stopień pilności II oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie jednego roku

Stopień pilności III oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie do 5 lat.

Szczegółowy wykaz właścicieli, zarządców lub użytkowników obiektów budowlanych, w których występują elementy zawierające azbest jest zawarty w elektronicznej bazie danych opracowanej przez Referat Rolnictwa i Gospodarki Mieniem Komunalnym Urzędu Gminy w Nowogrodku Pomorskim.

Z analizy przedłożonych informacji wynika, że na terenie gminy Nowogródek Pomorski dominują wyroby zawierające azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych, tj. 86,97%, pozostała ilość azbestu występuje w płytach azbestowo-cementowych płaskich 0,3% oraz w izolacjach rurociągów 12,73%. Inwentaryzacja ta jest podstawą opracowania programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nowogródek Pomorski.

Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i procedur usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

W ramach edukacji mieszkańców na stronie internetowej gminy utworzona zostanie „zakładka tematyczna”, w której na bieżąco prezentowane będą:

- akty prawne dotyczące obowiązków postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz regulujących sposób bezpiecznego ich usuwania i unieszkodliwiania,
- informacje o zagrożeniu, jakie niesie za sobą azbest,
- informacje o kolejnych działaniach gminy podjętych w celu likwidacji azbestu,
- wzory wniosków na dofinansowanie odbioru i składowanie odpadu,
- aktualny wykaz firm posiadających koncesje na demontaż wyrobów zawierających azbest i transport powstałych odpadów.

Propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu.

Działanie realizowane będzie poprzez:

- system edukacji w zakresie szkodliwości i utylizacji wyrobów azbestowych,
- informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytów i pożyczek na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu,
- dofinansowanie kosztów transportu na składowisko i utylizacji azbestu,

- bieżąca aktualizacja informacji na stronie internetowej z przebiegu realizacji Programu,
- udzielanie wszelkich informacji mieszkańcom na temat bezpiecznego usuwania azbestu.

Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania na wymieniane w ramach Programu pokrycia dachowe i elewacje.

Jednym z aspektów realizacji Programu jest pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych, elewacji i innych wyrobów zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski.

Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Elementem zarządzania Programem jest jego systematyczne monitorowanie. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest w gminie w kolejnych latach realizacji Programu tj.:

- ilości zutylizowanych w danym roku odpadów zawierających azbest,
- ilości wyrobów azbestowych pozostałych jeszcze do likwidacji.

Raz do roku będzie sporządzany raport przedstawiający wyniki realizacji Programu.

Wskaźniki monitorowania programu.

Lp.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka miary
1	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji programu.	kg/m ² /rok
2	Ilość odpadów zawierających azbest w przeliczeniu na m ² powierzchni gminy w kolejnych latach realizacji programu.	kg/m ² /rok
3	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed realizacją programu.	%
4	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w poprzednim roku realizacji programu.	%
5	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest.	PLN/rok
6	Ilość dzikich wysypisk odpadów zawierających azbest.	szt.

5. Beneficjenci programu

Program obejmuje obiekty będące w posiadaniu osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych oraz spółdzielni mieszkaniowych.

6. Metody realizacji programu

Program jest elastyczny i otwarty. Tworząc koncepcję programu przyjęto następujące założenia:

1. Uczestnikami programu są właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy Nowogródek Pomorski,
2. Informacja o azbestie jest ogólnie dostępna.
3. Uczestnicy i realizatorzy programu będą informowani o przebiegu programu.

Metody realizacji programu są następujące:

- ulotki i plakaty o azbestie, jego szkodliwym działaniu i realizacji programu,
- informacje zamieszczone na stronie internetowej gminy,
- informacje zamieszczone na tablicy ogłoszeń przy Urzędzie Gminy,
- informacje przekazywane na zebraniach wiejskich oraz za pośrednictwem sołtysów.

7. Finansowe aspekty realizacji programu

W programie założono, że usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie się odbywać ze wsparciem finansowym Gminy rozpoczynając od I półrocza 2008 r. Wsparcie dotyczyć będzie sfinansowania 100 % kosztów transportu na składowisko i utylizacji wyrobów azbestowych. Dofinansowanie odbywać się będzie ze środków

Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Gmina ubiegać się będzie również o dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz funduszy unijnych. Szczegółowe warunki pomocy finansowej dla osób podejmujących się usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest określone zostaną w odrębnym Zarządzeniu Wójta Gminy Nowogródek Pomorski.

Dla oszacowania prawdopodobnych kosztów przedsięwzięcia, przyjęto następujące, jednostkowe koszty wykonania w/w usługi:

Koszty utylizacji :

Cena utylizacji jednej tony wynosi **320 zł + 7% VAT = 267,50 zł brutto**

Na terenie gminy Nowogródek Pomorski zinwentaryzowano 407,59 t płyt azbestowych plus 20% (tj. 70 t) obiektów nie zgłoszonych. Z tej liczby 348,3 t (+ 70 t) – łącznie **418,3 t** należy do objętych dofinansowaniem osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych.

Koszty transportu :

Transport odbywać się będzie samochodem ciężarowym, który będzie zbierał ofoliowany eternit na paletach. Jeden transport będzie mógł pomieścić 24 palety, tj. ok.12 t. Do kosztów przyjęto 15 palet (trudno zebrać dokładnie 24 szt.), tj. 7,5 t. Rocznie ok. 11-12 transportów.

Koszt 1 transportu:

$$(ok. 65 km \times 3,30 \text{ zł/km}) + (50 \text{ zł/h} \times 6h) + 22\% \text{ VAT} = 627,69 \text{ zł}$$

Łączny koszt:

1 transport (przyjęto 15 palet, tj. 7,5 t) :

$$627,69 \text{ zł (transport)} + 2006,25 \text{ zł (utylizacja)} = 2633,94 \text{ zł}$$

$$418,3 \text{ t} : 7,5 \text{ t/1transport} = 56 \text{ transp. (tj. 147500,64 zł)}$$

Przyjmuje się okres realizacji programu 5 lat, średni roczny koszt realizacji programu wyniesie:

$$147500,64 \text{ zł} / 5 \text{ lat} = 29500,13 \text{ zł} / 1 \text{ rok}$$

Przy ustalaniu kosztów oparto się na informacjach pochodzących od firmy EKO-MYŚL Sp. z o.o. świadczącej usługi w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych, działającej w powiecie myśliborskim, w miejscowości Dalsze oraz firmy

Zakład Ogólnobudowlany Czesław Klemeński świadczącej usługi w zakresie transportu odpadów, działającej w miejscowości Nowogródek Pomorski.

8. Harmonogram rzeczowy realizacji zadania

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Opracowanie Zarządzenia Wójta Gminy Nowogródek Pomorski w sprawie warunków dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków, budowli i instalacji.	I kwartał 2008
2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest	2008 – 2013
3.	Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest	2007 - 2013
4.	Monitoring i ocena realizacji programu w ramach Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami	2008 - 2013

9. Podsumowanie

Pomimo wprowadzenia zakazu stosowania azbestu w nowych budynkach i technologiach będzie on elementem struktury wielu obiektów jako materiał wbudowany jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że nie jest szkodliwa sama obecność w budynku materiałów zawierających azbest. Niebezpieczeństwo pojawia się w wyniku nieprawidłowego obchodzenia się z tymi elementami, na skutek czego mogą one stać się niebezpieczne będąc źródłem emisji włókien azbestowych do powietrza.

Bardzo ważne jest zastosowanie się właścicieli i zarządców obiektów budowlanych do obowiązku prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest oraz przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu. Pozwoli to na uzyskanie pełnej wiedzy na ten temat i podejmowanie przez jednostki samorządowe skutecznych działań mających na celu pomoc właścicielom obiektów w usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu. Istotna jest również świadomość przedsiębiorców

wykonujących prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Wykonywanie tych prac wyłącznie przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy, pozwoli wyeliminować zagrożenie wynikające z nieprawidłowego ich prowadzenia. Z tego względu jednym z głównych celów niniejszego programu jest przybliżenie jak najszerszym kręgom społeczeństwa problematyki bezpiecznej eksploatacji i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowana przez Gminę forma dofinansowania dla właścicieli obiektów i urządzeń zawierających azbest, stawia jako warunek pomocy, spełnienie wszystkich wymogów formalnych dotyczących informowania o tych wyrobach oraz prowadzenia prac przy usuwaniu azbestu. Upowszechnienie programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Przewidujemy, że w następnych latach Gmina będzie otrzymywać coraz więcej zgłoszeń o miejscach występowania azbestu, co przyczyni się do lepszej wiedzy na temat ilości azbestu. Pozwoli to lepiej poznać potrzeby w tym zakresie, precyzyjniej planować środki niezbędne do wydania na ten cel oraz stopniowo wyeliminować wyroby azbestowe z naszego otoczenia, co jest celem programu.

10. Załączniki.

Załącznik nr 1

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.2/ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest /Dz.U.03.192.1876/).

1. Miejsce, adres

.....
.....

2. Właściciel/zarządca/użytkownik^{*)}:

a) osoba prawna - nazwa, adres .....

.....
b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres .....

.....

3. Tytuł własności .....

.....

4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾ .....

.....

5. Ilość (m², tony)³⁾ .....

6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾ .....

7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:

a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾ .....

b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji .....

.....

8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾

.....

.....
(podpis)

Data .....

Objaśnienia:

^{*)} Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,

- papier, tektura,
  - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.
- 3) Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).
  - 4) Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.
  - 5) Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.
  - 6) Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

Załącznik nr 2

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE

(opracowana na podstawie art. 163 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska /Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.2/ oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest /Dz.U.03.192.1876/).

1. Miejsce, adres .....
2. Właściciel/zarządca^{*)}:
  - a) osoba prawna - nazwa, adres, ...
  - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres .....
3. Tytuł własności .....
4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾ .....
5. Ilość (m², tony)³⁾ .....
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów .....
7. Planowane usunięcia wyrobów: .....
- a) sposób .....
  - b) przez kogo .....
  - c) termin .....
8. Inne istotne informacje⁴⁾ .....

.....
(podpis)

Data .....

Objaśnienia:

- *) Niepotrzebne skreślić.
- 1) Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.
- 2) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
  - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
  - rury i złącza azbestowo-cementowe,
  - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
  - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
  - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
-
- szczeliwa azbestowe,
  - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
  - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
  - papier, tektura,
  - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.
- ³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).
- ⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

Załącznik Nr 3

WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH

regulujących postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

I. Ustawy:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tj. Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.).

W przypadku występowania azbestu (Art. 30 ust. 3) właściwy organ może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 w/w artykułu, jeśli ich realizacja m.in. może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi, pogorszenie stanu środowiska bądź pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych.

2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tj. Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.).

Zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi ten surowiec. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach do 28 września 1998 r., a z dniem 28 marca 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Do wyjątków należy azbest i wyroby zawierające azbest dopuszczone do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. Wykaz tych wyrobów określa corocznie Minister właściwy do spraw gospodarki w drodze rozporządzenia. Ustawa

reguluje również zagadnienia związane z opieką zdrowotną pracowników, którzy mieli kontakt z azbestem.

3. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych

(Dz. U. Nr 11, poz. 84, z późn. zm.).

Ustawa reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych, w tym niebezpiecznych oraz określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628, z późn. zm.).

Zgodnie z Art. 1 ust. 1 ustawa określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. Ustawa określa obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym m.in. odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje postępowanie w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, a także wymagania techniczne i organizacyjne dotyczące składowisk odpadów. Ustawa wprowadza obowiązek opracowania planów gospodarki odpadami na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Ustawa określa m.in. zakres planów gospodarki odpadami, sposób ich opiniowania i sposób monitorowania, zasadę spójności planu z planem wyższego szczebla oraz określa rodzaj odpadów, które powinny być ujęte na każdym szczeblu ich opracowania.

5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. w sprawie zmiany ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 175, poz. 1458, z późn. zm.).

6. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.).

Zgodnie z Art. 1 ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Ustawa reguluje m.in. opracowanie programów ochrony środowiska, prowadzenie państwowego monitoringu środowiska, postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, ochronę powietrza przed zanieczyszczeniem i sposób postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska, ochronę powierzchni ziemi, przeciwdziałania zanieczyszczeniom w tym: konieczność oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których on się znajduje, konieczność dokumentowania informacji dotyczącej m.in. występowania azbestu.

7. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).

Ustawa reguluje sposób postępowania oraz obowiązki podmiotów określanych ustawą. Art. 54 ustawy odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o

zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw środowiska - sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

8. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671 z późn. zm.)

Ustawa reguluje zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przewóz materiałów niebezpiecznych w kraju określają przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych. Wymagane są świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów oraz szkolenie kierowcy pojazdów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

9. Ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2005 r. Nr 10, poz. 72).

II. Rozporządzenia:

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w wymienionych niżej grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

- 06 07 01* - Odpady azbestowe z elektrolizy,
- 06 13 04* - Odpady z przetwarzania azbestu,
- 10 11 81* - Odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- 10 13 09* - Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych,
- 15 01 11* - Opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- 16 01 11* - Okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- 16 02 12* - Zużyte urządzenia zawierające azbest,
- 17 06 01* - Materiały izolacyjne zawierające azbest.
- 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 152, poz. 1736).

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz. U. Nr 152, poz. 1737)
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 161, poz.1335).
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 175, poz. 1439).
6. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nie selektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833).
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12).
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858).
10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)
11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 237, poz. 2011 z późn. zm.).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549).
13. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003r. w sprawie informacji dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126).
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649).

16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257, poz. 2573).

17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553).

18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824).

III. ZARZĄDZENIA:

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz.231)

Wykaz Przedsiębiorców

posiadających pozwolenie Starosty Powiatu Myśliborskiego na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania odpadów zawierających azbest lub transport na terenie Gminy Nowogródek Pomorski na podstawie art. 17 ustawy o odpadach (Dz. U. z 2001 r., nr 62, poz. 628 z późn. zm.) – stan na dzień 30.04.2007 r.

Lp.	Nazwa przedsiębiorstwa	nr (lub znak) decyzji	z dnia	ważna do:
1.	EKOLOG Systems Sp. z o.o. ul. Książęca 1 61-361 Poznań	OS.OŚ.7660-275/01	07.02.02	31.03.2010
2.	Przedsiębiorstwo Usług Ekologicznych Sp. z o.o. ul. Koniawska 34 A 66-400 Gorzów Wlkp.	SR.IV.7661/2/5/02	16.09.02	31.12.2012
3.	F.U.H.P. „JANTRA” Sp. z o.o. 72-005 Przecław 58	SR-SK-7623/60/02	25.10.02	30.09.2012
4.	Zakład Ogólnobudowlany Czesław Klemeński ul. Pl. Św. Floriana 4 b 74-304 Nowogródek Pom.	OSR7645/91/02	10.12.02	30.10.2012
5.	Spółka z o.o. TOM ul. Lipowa 16 71-734 Szczecin	SR-Ś-10/6620/99-5/02/03	14.01.03	31.12.2013
6.	„KASTOR” Tomasz Janiszewski ul. Kolonia 19 b/2 67-321 Leszno Górne	OSR.III.7645/31/03	19.08.03	31.07.2013
7.	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych „TERMOEXPORT” ul. Żurawia 24/7 00-515 Warszawa	OSR.III.7645/49/03	16.10.03	30.09.2013
8.	Przedsiębiorstwo Usługowo- Produkcyjno – Handlowe „BUDMAR” mgr inż. Marek Szlachcikowski ul. Na Skarpie 17 75-343 Koszalin	OSR.III.7645/19/04	23.03.04	31.01.2014
9.	„EKO – INWEST - TRANSPORT” Agnieszka Kazimierczuk ul. Mickiewicza 35	OSR.III.7645/38/04	28.06.04	30.05.2014

	74-400 Dębno			
10	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „CARO” ul. Zamoyskiego 51 22-400 Zamość	OSR.III.7645/6/04	02.07.04	30.06.2014
11.	„USŁUGI REMONTOWO- BUDOWLANE” Roman Dębicki Jenin, ul. Słoneczna 4 66-450 Bogdaniec	OSR.III.7645/65/04	02.12.04	30.11.2014
12.	Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe „JUKO” Jerzy Szczukocki ul. Zamurowa 8 97-300 Piotrków Trybunalski	OSR.III.7645/86/04/05	26.01.05	31.12.2014
13.	Spółka Transportowo- Handlowa „IKAR” S.C. Kruszwina 7 74-300 Myślibórz	OSR.III.7645/13/05	09.03.05	31.01.2015
14.	PPHU „EKO FOLSERWIS” ul. Polana Lecha 3 74-320 Barlinek	OSR.III.7645/11/05	15.03.05	31.01.2015
15.	„EKOLOGIA FAIR PLAY” S.C. Dariusz Plewko - Andrzej Grzegorzczak ul. Mickiewicza 2 74-400 Dębno	OSR.III.7645/14/05	15.03.05	31.01.2015
16.	PPHU „EKO – MIX” ul. Grabiszyńska 163 50-950 Wrocław	OSR.III.7645/31/05	29.04.05	31.03.2015
17.	Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe „D-KAJ” ul. Bohaterów Westerplatte 3/2 66-400 Gorzów Wlkp.	OSR.III.7645/34/05	09.05.05	30.04.2015
18.	„MAXMED” Zakład Usługowo – Handlowy Marcin Murzyn ul. Źródlana 4 84-230 Rumia	OSR.III.7645/41/05	09.06.05	31.05.2015
19.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „ABBA- EKOMED” Sp. z o.o. ul. S. Moniuszki 11/13 87-100 Toruń	OSR.III.7645/56/05	08.07.05	30.06.2015
20.	„EKO MYŚL” Sp. z o.o. Dalsze 36 74-300 Myślibórz	OSR.III.7645/65/05	01.08.05	31.07.2015
21.	„PRO - EKO” Marta Szulc	OSR.III.7645/68/05	18.08.05	31.07.2015

	ul. Jana Pawła II 57 74-400 Dębno			
22.	„ALBEKO” Sieger Sp. J. z o.o. 87-510 Kotowy	OSR.III.7645/72/05	22.08.05	31.07.2015
23.	„ALGADER HOFMAN” Sp. z o.o. ul. Wólczyńska 133/11 b 01-919 Warszawa	OSR.III.7645/78/05	26.09.05	31.08.2015
24.	„TRANSPORT- METALURGIA” Sp. z o.o. ul. Reymonta 62 97-500 Radomsko	OSR.III.7645/79/05	26.09.05	31.08.2015
25.	Zakład Usług Technicznych „ZAK” Wacław Zakęs ul. Kutrzeby 1/35 66-400 Gorzów	OSR.III.7645/103/05	13.12.05	30.11. 2015
26.	„E - PIK” Usługi Ekologiczne Sp. z o.o. ul. Grunwaldzka 269/1 60-179 Poznań	OSR.III. 7645/105/05	13.12.05	30.11.2015
27.	Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe „LECHBUD” Sp. z o.o. ul. Andrzeja Struga 82 b 70-777 Szczecin	OSR.III.7645/108/05	29.12.05	30.11.2015
28.	AM TRANS Sp. z o.o. ul. Sarmacka 7 61-616 Poznań	OSR.III.7645/113/05/06	26.01.06	31.12.2015
29.	„SPE BAU” Sp. z o.o. ul. Mielecka 21/1 53-401 Wrocław	OSR.III.7645/11/06	27.03.06	31.01.2016
30.	„MULTI - TECH” Ewa Glinka 72-005 Przecław 66/5	OSR.III.7645/20/06	25.04.06	31.03.2016
31.	Zakład Transportowo – Handlowy „KONCA” ul. Niemierzyńska 15/8 71-441 Szczecin	OSR.III.7645/22/06	28.04.06	31.03.2016
32.	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego „EDBUD” ul. Piaseczna 1 74-400 Dębno	OSR.III.7645/24/06	23.05.06	30.04.2016
33.	Zakład Produkcyjno – Handlowo – Gastronomiczny „JUMAR” Julian Maruszewski ul. Długosza 20, Mierzyn	OSR.III.7645/45/06	21.09.06	24.07.2016

	72-006 Szczecin			
34.	„Eco - Pol” Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9 86-120 Pruszcz	OSR.III.7645/65/06	13.12.06	19.10.2016
35.	P.P.H.U. „GAJAWI” Gabriel Rogut ul. Kopernika 56/60 90-553 Łódź	OSR.III.7645/77/06	05.02.07	20.12.2016